

v ravnotežnji ostati z njegovimi stroški, če hoče zgoraj omenjenim terjatvam zadostiti.

Vidi se pa žali Bog prepogosto, da tam, kjer se tako ne ravna in ne računi, gre kmetija rakovo pot in potlej pride sirovščina in stotina drugih nadlog in z njimi razni sveti, kako naj bi kmet to pa to poskusil in upeljal ter kmetijo izboljšal. Med takšne svete spada tudi hmeljarstvo. (Konec prih.)

Vinograd.

II. Za zobjanje najboljša plemena so: 1. Žlahtnina muškatna. 2. Kerhlikovec. 3. Žlahtnina bela. 4. Žlahtnina pariška. 5. Žlahtnina rudeča. 6. Muškat sivi. 7. Muškat črni. 8. Muškat beli. 9. Muškat rudeči ali rujavi.

Druge vrste: 1. Moršina modra. 2. Plavec rumeni. 3. Portugiška rana modra. 4. Žlahtnina kraljeva. 5. Babova rudeča. 6. Mušica zelena. 7. Mušica rana. 8. Damascen rani beli. 9. Kozji sés. 10. Laški moder.

Za brajde: 1. Moršina modra. 2. Gosjino modri. 3. Izabela modra. 4. Cesarski penj. Posamezna plemena razločujejo se med seboj po listu in lesu (rozgi). Nekteri listi so spodaj klobučini podobni, drugi so volneni, zopet drugi čisto gladki.

Preden se odločiš za to ali uno pleme imenovanih trt, treba bo s kakim izvedenim strokovnjakom posvetovati se; posebno pa je treba gledati na tla in lego vinograda, kajti nima vsak vinograd potrebnih lastnosti za vsako trtno pleme. Pri tem pa je še pomniti, da se iz hladnejšega v toplejše podnebje presajena trta navadno dobro obnese, nasprotno pa malokdaj. Najprevidnejše pa zmirom oni vinorejec ravna, kateri si priredi v svojem vinogradu posebno gredo v poskus različnih trsnih plemen in ta ona plemena, ktera so se več let zaporedoma kot najboljša za ista tla in lego izkazala bo odselej v svojem vinogradu zasajal in množil. Taki trud se vsikdar dobro izplača.

Eno- do triletna žvica (ključ s koreninami) in pa sajenik (t. j. mlada trta iz pregostega traja) so trte, s katerimi se vinograd zasaja.

Sadi se naj v vrstah, ktere so po 1 meter narazen. Vrste naj gledajo proti poldnevnu solncu! Zakaj? — Vsakega sajnika naj pride v zemljo 4 do 5 dm., po toliko naj tudi stoji jeden za drugim. Tako delajo v imenitem samostanu Klosterneuburgu blizu Dunaja, kteri ima največe vinograde v Avstriji in kjer je slovita sadje- in vinorejska šola. Enaka šola je tudi v Mariboru, na Slapu in v Gorici.

Premije vrlim gozdarjem na Štajerskem kmetskega stanu odredilo je ministerstvo poljedelstva. Takih premij nastavljenih je 12, ena znaša 5 zlatov, dve vsaka 4 zlate, 4 vsaka 3 in 5 vsaka 2 zlata, vkup 35 zlatov. Dobiti

pa zamore takšno premijo pridene gozdar v goratih krajih, ako je lani ali letos najmanje 1 hektaro veliki kos goličave pogozdil z zasajanjem drevesc, k večjemu po 2 metra narazen. Zasajena drevesca morajo takšna biti, ki za tamošnji kraj sodijo. Za premijo pa mora vsak prositi do 15. julija 1883 pri c. k. deželnej gozdarskej inšpekciji v Gradci ali pri c. k. gozdarskih komisarijih v Judenburgu in Mariboru. Gosposka pregleda potem do jeseni nagozdno zemljišče. Kdor velike kose nagozdi, temu sme c. k. namestnik tudi več premij priznati.

Dopisi.

Od Savinje. (Pri seji kmetijske podružnice) se je veliko o novih dačbenih predlogih govorilo in sklenolo, naj se prosi centralni odbor kmetijske družbe, da se na visoki državni zbor obrne s to prošnjo, naj se kmetski stan pri novem dohodninskem davku izvzame, ker je vže itak po gruntnem davku hudo zadet in naj se hranilnične uloge do 1000 fl. od davka izvzamejo. Tudi se je sklenolo naložiti poslancema tega okraja v državnem zboru gg. dr. Vošnjaku in dr. Forregerju, da se v tem smislu pri obravnavi omenjene postave izjavita. G. profesor Wilhelm iz Gradca je o hmeljarstvu govoril posebno o stroških novega sadeža in obdelovanji, in dobro na srce položil, da se nihče čez svoje moči v hmeljarstvo naj ne spušča, ker so stroški veliki, cena pa pri nobeni reči tako ne menjava, kakor ravno pri hmelji. Lansko leto je bilo zapeljivo, ker je bil hmelj drag. Vsled tega je uže mnogo kmetov začelo hmelj saditi in se v dolge zakapati, češ da bode mogoče v dveh letih vse poplačati. Kaj pa če spodleti, malo priraste ali cena padne? Bila so uže leta, ko se je moral cent po 20 fl. prodati in še stroškov blizu povrnil ni. Pridejo sicer tudi leta, ko se stroški po trikrat povrnejo. Da se včasih malo hmelja pridelata, temu je krivo slabo vreme, toča, posebno pa boleznin in razni sovražniki hmelja. O teh je g. prof. veliko govoril pa žali Bog samo v nemškem jeziku in so kmeti nerazumevši ga vsi pred koncem všli. Ali ravno za kmete bi bilo potrebno takih potovalnih učiteljev, ki bi v živi besedi učili in spodbujali v tem za našo kmetijstvo veleimenitnem predmetu, kateri sedajna leta še najboljših dohodkov daja. Ž...v

Iz Ljutomera. (Preselitev vincarjev.) Že lanskega leta je bilo slišati, da se bode sedajni vincarski red spremenil. Vzrok temu je sedajni nered, posebno med vincarji samimi, kateri se smatrajo v najnovejši dobi menj ali več kot soposestniki svojih gospodarjev, in to na ta način, da imajo biti gospodarji sedaj od njih odvisni. H temu se je pridružila

še neka druga misel ali moda, namreč, da vincar in njegov gospodar sta si postala popolnoma dve tuji osebi. Posebno naši mlajši vincarji ne štejejo se več kot posli, kot udje gospodarjeve rodbine, v katere ima gospodar posebno zaupanje, katerim izroči svojo reč v oskrbnitvo, ampak so mu popolnoma tuji, kojim ni mar za gospodarjeve reči; gledajo samo le na svoj lastni hasek, da, celo nekateri so zadosti hudovoljni, svojega gospodarja ogoljufati ter mu napraviti nekakšno škodo. Kot važen vzrok sedajne nevolje je tudi dolgi rok med odpovedanjem vincarske službe in med preseljevanjem. Dozdaj je to trpelo prek tri mesece; v tejistej dobi pa so nevoljni vincarji imeli priložnost, maščevati se nad svojim starim gospodarjem; in napravili so mu po mogočnosti veliko škodo. Zatoraj bode menda vsem gospodarjem všeč, ako rok med odpovedanjem in preselitvijo bode kratek. Tudi naša gospodarska podružnica je vzela posamezne točke službenega in vincarskega reda v zadnji seji dne 28. januarja in 2. febr. na pretres ter se je glede preselitve vincarjev ukrenilo tako, da bi naj se vincarjem služba odpovedavala med časom od 15. do 30. septembra: preselitev pa naj se vrši med 1. in 11. novembrom, t. j. do sv. Martina, kakor je bilo dozdej. — Takrat si opravi novi vincar setvo; skrbi za potrebno krmo in gospodar nima nobenih sitnob zastran povrnitve semena, krme itd.; takrat je poglavitno delo v goricah vse opravljeno. Ako pa bi se vršila preselitev konec meseca februarja, kakor se od drugod nasvetuje, nastanejo iz tega največje sitnobe, posebno za gospodarje, kajti vincar, ki se bode imel seliti, bo zahteval od svojega gospodarja, naj mu povrne setvo, ter njemu bode hotel dokazati, koliko je posejal — več, nego je resnica; ravno tako bo spolagal vso krmo, tako da novi vincar ne najde nič, in gospodar skrbi zdaj za krmo! — Tako postane preprič za preprič in najostudnejše sitnobe. Zato se nam zdi, da bi ta reč po našem predlogu in sklepu bila najbolj primerna, pa da nebi iz nje nastale sitnobe.

Iz Konjic. (Zborovanje katol. polit. društva.) K zboru je prišlo toliko društvenikov, kakor že gotovo pet let ne, kar je dobro znamenje. Društveni predsednik pokažejo namalano trtno uš, ter povejo v kterih krajih v Evropi sploh, in v kterih krajih v Avstriji posebej se je ta mrčes vgnjezdil ter že neizmerno škodo napravil. Kterega trsa se trtna uš loti, začne hirati in na korenini se najde krof. Po mnenju zvedencev pospešuje vgnjezdenje in širjenje trtne uši, ako se v peščenato zemljo vejnik deva, boljši je živinski gnoj ali pa kompost. Ker se omenjeni mrčes neizrečeno naglo množi in širi, je treba vinogradnikom previdnim biti, da iz krajev sadežev za gorice ne kupujejo, ki

so že okuženi, kar je sicer prepovedano, in pa brz naznaniti, ako se kje znamenja trtne uši pokažejo, da se večja nesreča odvrne. Društveni tajnik nasvetuje društvenikom, naj strastno in nepremišljeno v loterijo ne stavijo, kakor tista 72 let stara ženska na Dunaji, ki je 12.000 goldinarjev celó tujega denarja v loteriji igrala. Ni se vsak pod tistim planetom narodil, da bi se v loteriji obogatil. Tudi omenja, naj nihče srečk ali lozov takih velikih loterij in društev od drugod ne kupuje, ktere so v Avstriji prepovedane. In te so: „Srečke mest Amiens, Augsburg, Ansbach-Gunzenhaus, Antwerpen, Bari, Barletta, Brüssel, Bukarest, Freiburg, Finnland, Florenc, Genua, Hamburg, Lille, Neuenburg, Neapel, Ostende, Venecija, Reggio, Raab-Grazer, Pappenheim, Pariz in Rotterdam.“ Kdor bi si takosnih srečk nakupil, bi se mu vzele in bržčas bi moral iti v kajho kaše jest. Sploh je treba vsakemu previdnemu biti, da ga kak neznan človek ne ocigani in ne opehari, ker se cigarov in aleparjev mnogo po svetu nahaja. Narodni kmet R. se zahvaljuje društvenikom za denar, kterege so pri zadnjem zboru prostovoljno darovali, da je bilo mogoče par eksemplarov „Slov. Gospodarja“ za društvenike naročiti. Navdušeno priporoča zbranim, naj ta list pridno in pazljivo čitajo, za kar gotovo ob nedeljah in praznikih nekaj časa najdejo, kajti mariborski „Slov. Gospodar“ sedajno vlado in vse dobro podpira, „Kmetškemu prijatelju“ po domače „Celjskemu lisjaku“ pa naj kožuh stepejo in ga pred vrata postavijo ali pa v ogenj vržejo, če pride koga cigani, piška lovit in purane hrustat. Pri tomboli se je med drugimi dobitki lepo število raznih Mohorskih bukev razdelilo, ktere je bil slavni odbor Mohorske družbe pretečeno jesen zastonj v Knjice poslal, za kateri dar se mu s tem presrečno zahvala izreka.

Iz Celja. (Veselica), ktero je priredilo katol. podp. društvo pretečeno nedeljo 4. febr., obnesla se je vrlo dobro. Pevski zbor, ki šteje 24 udov, rešil je svojo nalogo po splošni sodbi, izvrstno. Pošteno zaslužena je bila toraj zahvala, ktero je pred tombolo izrekel g. načelnik, g. pevovodji in gg. pevcem, g. Vinktoru Krušič za njegov krasni samospjev: „Cavatine Nr. 12“ in g. Ivanu Gaberšku za njegov šaljivi govor „o vinu“. Z velikim veseljem smo poslušali ljubeznjivo pismo, ktero so poslali premil. gosp. knezoškof lavantinski katoliškemu podp. društvu kot odgovor na društveno čestitko k Njihovem 20letnem jubileju. Okoli 170 oseb, Slovenci in Nemci, je igralo potem tombolo. —

Iz Maribora. (Razne novosti.) V čitalnici je č. g. dr. Mlakar o židovskem Talmudu tako izvrstno in zanimivo razlagal, da je prošen bil nadaljevati. — Tukajšnji liberalci lovijo za volitve v okrajni zastop pooblastil, kakor da

bi bili znoreli. Tega jim res ni treba, saj jih volilni red dosta močno varuje. — G. Puhelt, ravnatelj železniški pri sv. Jožefi, gre v pokoj. Naj le gre na prusko Nemško nazaj, od koder je prišel. Slovence je dosta dolgo nadlegoval. V Pobrežji je pogorel J. Reibenschuh. V Leitersbergu so zmagali pri volitvah za srenjski zastop narodnjaki, v Oseku pa propali, ker je iz Würtembergu „privandrani“ g. Pfrimer pooblastila pobral in Kornfelda potisnil na županski stol. — Na gimnaziji se je zopet slabo učilo. Dijaki nosijo polne koše samih dvojk.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar so slovenskemu predsedniku dežele Kranjske podelili red železne krone II. vrste in s tem pravico do plemstva. Slovenci se tega povsod močno veselijo. — Ministri naši in ogerski so se v vzajemnem posvetovanji na Dunaji prepričali, da zavoljo vojaštva in vojske treba še jedno železnico iz Ogerskega na Gališko postaviti, to pa iz Munkača čez Karpate v mesto Strij. Slovenski poslanci so se pri ministru Pražaku pritožili zoper to, da nekateri sodniki še zmiraj nečejo slovenskih zapisnikov in slovenskih vlog slovenski reševati; minister je obljubil storiti, česar treba za djansko jednakopravnost. — Zavoljo poslanca Kaminskega sklenil je državni zbor izvoliti odsek 15 poslancev, ki imajo celo reč preiskati. Ob enem postopa tudi sodnija zoper Kaminskija pa uže je čuti, da ni toliko zakrivil tega, kar nemški liberalci pravijo. Kedar bo reč jasna, poročamo več. — Nemške kmete lovijo liberalci v posebne „Bauernvereine“, da bi jih za sebe dobili, posebno sedaj v Salcburškem pa to, kar jim kot med v zobe mažejo, to so konservativci kmetom uže davno na srce polagali. Tedaj ni nič novega za kmete. To je tudi krivo, da s „Bauernvereini“ nikder prav naprej ne gre, posebno na Štajerskem ne, čeravno liberalni listi vedno hujskajo. — Mnogo tožeb slišati je radi tega, ker nekteri okrajni glavarji silno ostro postopajo zoper župane in jih kazniti žugajo; posebno hudo nekateri pritiskajo na župane in srenje zavoljo stavljenja novih šol; tudi je na spodnjem Štajerskem več uradnikov političnih, ki ne umeje slovenski pa le na komisijone hodijo; želeti je tukaj res skorajšnje pomoči. Takšen uradnik dela sebi in strankam in uradu neprilik. — Koroška vlada je 12.000 fl. dala kmetijskej družbi, da nakupi semena za vsled povodnji oškodovane posestnike. — V Budapešti pripravljajo veliko razstavo za l. 1885. — Pravoslavni nadškof Sava v Sarajevu je od cesarja prejel veliki križec Franc-Jožefovega reda.

Vnanje države. Francozi še ne vedó, kaj bi s svojimi principi storili; poslanci jih hočejo vse izgnati, starešinstvo pa le tedaj, če se zoper republiko pregrešijo. Princ Napoleon se je podal na Angleško — Nemški cesar je precej hud na večino državnega zbora, ki neče oficirjem večjih penzijonov dovoliti: žuga jih poslati domov in razpisati nove volitve. — Na Ruskem v Petrogradu je umrl katoliški nadškof Fijalkovski; tedaj ni dolgo živel po vrnitvi iz prognanstva. — Donav teče v treh strugah v Črno morje pa le srednja, Sulinska, je za večje ladije dosta globoka, in da se vsako leto iztrebi, doplačujejo evropske vlade vse, katerih ladije ondi vozijo. Celo reč oskrbljuje komisija, pri kateri je vsaka večjih vlad zastopana, avstrijski zastopnik je predsedoval; toda po turškeji vojski so Rusi prodrl do Donava in Rumunija in Srbija ste neodvisni kraljestvi ter pravite, da nima nihče drug ondi zapovedati in komisijonirati. Angleški ministri so toraj sedaj sklicali poslanike vseh dotičnih vlad v London, da se ondi porazumejo pa ni verjetno, da se bodo. — Črnogorci so Turkom rekli, naj jim precej prepustijo vse pokrajine, katere so v zadnjeji vojski si priborili. Ali Turki odlagajo in sedaj so Črnogorci vladam naznanili, da si vzamejo po sili, kar jim gre. Turški sultan se je tega prestrašil in velevlade evropske zaprosil, naj posredujejo.

Za poduk in kratek čas.

Staroslovanski kmet na polji in doma.

Kako dolgo vže Slovani živijo v Evropi? Na to vprašanje nam primerjalno jezikoslovje odgovarja, da Slovani prebivajo v Evropi tako dolgo, kakor vsak drugi narod indoevropskega oddelka*). To je glede Slovencev tudi naš pesnik Valentin Vodnik imel pred očmi, ko je popeval: „Od nekečaj tukaj — Stanuje moj rod — Če ve kdo družga, — Naj reče od kod“ mu je to znano?

Po opisanih uvodnih besedah ovrzimo se sedaj na staroslovanskega kmeta tersi ga malo oglejmo, kako je po spričevanji zgodovine gospodaril? Sostavek posneli smo po čehoslovanskem tedniku „Svetozor“ 1882, štev. 30 in 31, pak deloma po knjigi, ki jo je 1879 izdala „Matica slovenska“ pod naslovom: „Germanstvo in njega upliv na Slovanstvo“.

1. Kakšno zemljišče so naši predniki naši v Evropi? Goste šume pokrivalo so gorovje in doline. Ker se ob lesu ljudje niso mogli živeti,

*) O „starosti Slovanov v Evropi“ glej „Letopis“ Matica slovenske za 1881; obširnejše poročilo o Slovanih v obče in o Slovencih posebič pa najdeš v izvirni knjigi ki jo je izdala slavna „Družba sv. Mohora“ z naslovom „Občna zgodovina“ III. zvezek (srednji vek) stran 510—699